

WAASAN PÄIVÄLEHTI

GPT3

Irtonumero 1 €
Verkossa ilmainen

ISSN 2954-243X

N:o 35

Sunnuntaina, 20 elokuuta

2023

Waasan Päivälehti - moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on peräisin 1870-luvulta. Silloin sanomalehdissä oli vain 4 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten neljässä sivussa on paljon luettavaa. Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 tekee osan rutiinomaisesta toimitustyöstä. Waasan Päivälehti ilmestyy sunnuntaiaamuisin, mutta tavoitteenamme on, että se ilmestyy joka päivä jatkossa. Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi, painetut yksittäisnumerot maksavat 1 €. Mainoshinta 6 €/palstamillimetri, mutta vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €). Toistuvat ilmoitukset = 50 % alennus. Lähetä ilmoitukset jpg-, tiff- tai png-muodossa osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com. Ilmoitukset pienennetään 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Jos ilmoitus ei mahdu seuraavaan lehteen otamme yhteyttä. Päätoimittaja Hans Björknäs Posti: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Uutiset

Sundomin kyläyhdistyksen 70-vuotisjuhlat tänään

Sundomin kyläyhdistys viettää 70-vuotisjuhlavuottaan ja 50-vuotisjuhliiaan kaupunginosana Vaasassa, Myrgrundsvägenin museoalueella tänään 20.8.2023. Tulee ihana kesäjuhla laulun, musiikin ja ruoan kera.

Museoalueen ohjelmaa:
Jumalanpalvelu klo 11.00
Lohikeittoa tarjolla klo 12.00
Ohjelma alkaa klo 13

Täällä olemme:
www.vpress.ovh

Viikon taide-elämys

Albert Edelfeltin maalaukset nyt Ateneumin näyttelyssä

Albert Edelfelt oli suomalainen taidemaalari, joka eli vuosina 1854–1905. Hän oli merkittävä hahmo suomalaisessa taidemaailmassa, ja hänen teoksiaan kunnioitetaan ja tutkitaan edelleen.

Tässä *Merellä, 1883*

Tervetuloa Mia Wiik
Kaupungin terveisiä, Marit Nilsson-Väre
Spelman-musiikkia Sundom
Spelmänin kanssa
Laulaa mukana
Juhlapuhe Nils Erik Villstrand
Hans Martinin laulu
Laulu Gerlúcia Barros Nordlund
Yhdistyksen ansiomerkin jako
Sana vapaa
Spelman-musiikkia Sundom
Spelmänin kanssa

Johan Kanckon uusi kirkkoherra Sulvalla

Vaasan ruotsalaisen seurakunnan vt. kirkkoherra Johan Kanckos valittiin sunnuntaina Sulvin seurakunnan uudeksi kirkkoher-raksi. Hän sai 71,6 prosenttia äänistä.

Kanckos on syntynyt ja kasvanut Vaasassa, mutta hänellä on kesämökki Yttersundomissa. Hän on vihitty papiksi vuodesta 2013 ja hän on työskennellyt Espoon ruotsalaisessa seurakunnassa ja Vaasan ruotsalaisessa seurakunnassa.

Sulvassa Kanckos odottaa innolla työskentelyä seurakunnan monien omistautuneiden jäsen-

ten kanssa. Hän haluaa myös varmistaa, että seurakunta tavoittaa kaikki ikäryhmät.

– Haluan olla kirkkoherra, joka on näkyvä ja tavoitettavissa, Kanckos sanoo. Haluan seurakuntalaisten tuntevan, että he voivat tulla luokseni kysymyksillään ja huolenaiheillaan.

Kanckos aloittaa Solfin seurakunnan pappina elokuussa.

”Dynamittimies” Källbyssä: ”Se oli ”hauskaa” tekemistä”

Hän on nyt kansainvälinen julkis. Hän oli yksi tärkeimmistä uutisista FOX TV:ssä Yhdysvalloissa, ja monet sanomalehdet ja muut medianavat ovat julkaisseet tämän uutisen. Hän on

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua
Bykyrkan i Tiistenjoki, Lappo
The Village Church in Tiistenjoki,
Lapua
Церква села Тістенйокі, Лапуа

Kuvaliite sivu 11

Kukat Vaasassa. Kaupungin puutarhaosasto tekee varmasti upeaa työtä tänä keväänä. Tehdään kaupungistamme kaunis ja viihtyisiä!

siis Källbyssä asuva mies, joka myönsi laittaneensa 26,5 kiloa dynamiittia kahteen ystävän autoon. Mies sanoo tehneensä sen ”hauskana”, mutta poliisin mukaan häntä voi odottaa jopa kahden vuoden vankeustuomio.

Miehet ovat naapureita ja tunsivat toisensa entuudestaan, mutta he eivät ole enää ystäviä. Epäilty laittoi dynamiittia autoihin 3. elokuuta. Kun ystävä löysi dynamiitin, hän soitti poliisille.

Poliisi ei ole pystynyt määrittämään, mistä dynamiitti on peräisin, mutta se on sulkenut pois terrori-iskun. Poliisi on kuulustellut epäiltyä, mutta häntä ei ole otettu kiinni. Häntä epäillään kuitenkin edelleen rikoksesta.

Mies on kertonut poliisille laittaneensa dynamiittia autoihin ”hauskana”. Hän sanoo, ettei

hän aikonut räjäyttää autoja, hän halusi vain nähdä, kuinka hänen ystävänsä reagoisi.

Poliisin mukaan miehen käytös on erittäin vakavaa ja häntä voidaan tuomita jopa kahden vuoden vankeuteen. He sanovat myös, että on tärkeää, että yleisö on tietoinen siitä, että räjähteiden käsittely on rikos.

Laivaliikenne Vasa-Sundsvall

Vaasan ja Sundsvallin välillä kulki useita vuosia lautta, mutta liikenne lakkasi sitten 27 vuotta sitten.

Nyt Sundsvallin kaupunki on tehnyt aloitteen, että tämä lautta-reitti toteutetaan uudelleen. Kiinnostus Sundsvallia kohtaan on suuri ja Vaasakin todennäköisesti hyötyisi tällaisesta lauttalinjasta. He aloittavat selvittämällä tarpeen ja sen, ettei uudella lauttalinjalla olisi kielteisiä vaikutuksia Vaasan ja Uumajan väliseen liikenteeseen.

Keliakipotilaat saattavat jatkossa saada avustusta ruokavaliokustannuksiin

Keliakialiitto iloitsee keliakia-korvauksesta hallitusohjelmassa Keliakialiitto kiittää keliakia-

KOVINA AIKOINA
Kertomus Suomen viimeisten nälkävuosien ajoilta
KARL A. TAVASTSTJERNA
Suomentanut Juhani Aho
Julkaistu 1892.
OSA 31

Sillä vaikka Lehtimaa ei omasta puolestaan ollut ketään todistajaa kutsuttanut, oli kuitenkin erään talon väki itsestään ilmoittautunut esittämään painavia asianhaaroja Lehtimaan hyväksi. Samana yönä kun murha tapahtui oli hän nimittäin rauhallisesti nukkunut kymmenen tuntia ruotiukon vieressä uunilla. Se oli ratkaiseva todistus hänen syyttömyydestään, arvelivat he, ja seitsemänkymmenen vanha ruotilainen oli itse tullut saapuville puhumaan vierustoverinsa puolesta.

Syntyi inhon ja uteliaisuuden sekaista murinaa, kun tuomari huu-

si esiin murhajutun ja Lehtimaa vietiin läpi ihmisten täyttämän porstuan kärjäsaliin. Kuultiin jo etäältä hänen raskaiden jalkarautojensa kalina yhä selvemmin ja selvemmin, mutta kärjäsälissä ei hiiskuttu sanaakaan. Tunteelliset naiset säpsähtivät kauhusta, ja Lehtimaan sisääntulo vaikutti pelottavammin kuin hän koskaan olisi voinut itse itsestään uskoa. Sali oli väkeä tupaten täynnä. Ensiksi istuimellaan pyöreä tuomari, hyväntahtoinen ja leikkilinen mies, jolla oli suu hymyssä ja kultasankaiset silmälasit nenällä; hän oli vähän huonokuuloinen ja ränstynyt, mutta kantoi seitsemänkymmenvuotiaaksi mieheksi kulunutta vihreää virkatakkiaan suurella varmuudella ja hyvillä mielin; se oli hankkinut hänelle sekä kaikkien paikkakunnan lautakuntain että myöskin kaikkien niiden nuorten juristien suosion, jotka hänen johdollaan olivat tuhrineet ensimmäiset pöytäkir-

jansa.

Sitten olivat siellä hänen apulaisensa, kaksi nuorta juristia Helsingistä, joiden tuli pian suorittaa oikeustutkinto ja joista tämä heidän juhlallisen tulevaisuuden toimensa raaka realismi tuntui hieman hullunkuriselta. He irvistelivät todistajain hullunkurisille puheille, nauroivat mielellään tuomarin sukkeluuksille ja osoitivat erinomaista taipumusta käsittää asiat koomilliselta kannalta.

Heidän jälkeensä tuli arvossa yleinen syyttäjä, pitäjän vallesmanni, pienoinen, tavattoman kyvykäs mies, joka koko olennoltaan ja pienimmillä liikkeilläänkin tahtoi osoittaa, että oikeus käy armon edellä. Hän oli lainkuuliaisuuden perikuva, turhantarkka omantunnon mies, täynnä laki kieltä ja juhlallinen käytöksensä sekä talonpoikia että herroja kohtaan näin oikeuden edessä. Hänen rinnallaan vaipui nurk-

kakirjuri — köyhäin asianajaja — oikeuslaitoksen hutilukseksi, kun hän leveällä, huolettomalla äänellään puhui puolustettavainsa puolesta. Hänellä olikin aikoinaan ollut puolen tuhatta juttua — omallatunnollaan — sanoi sukkelin tuomarin apulainen. Pitkällä puusohvalla istui lautakunta, kuuden miehen voimalla, käyttäytyi arvokkaasti ja järkevästi, puhui vähän mutta mietiskeli paljon, niin kuin sopiikin pitäjän luottamusmiehille.

Kuulijainlehterin virkaa toimitti ontuva tuoli, ja taempana seisoi joukko uteliaita talonpoikia. Tuolilla istui muuan viisaustieteen kandidaatti, joka oli maalla tietoaan kartuttamassa. Hänellä oli vaalea harva tukka ja kakkulat nenällä, melkoisen hyvät vaatteet ja huulilla ivallinen hymy, joka ei kuitenkaan oikein tahtonut päästä esille istunnon aikana. Kun Lehtimaata vietiin porstuan läpi, vetäytyivät kaikki syrjään

korvauksen kirjaamisesta hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman sivulla 23 todetaan, että ”palautetaan keliakiakorvaus painottaen alaikäisiä ja alemman tulotason aikuisia”.

– Keliakiaa sairastavien ääntä on vihdoin kuultu! Lämmin kiitos kaikille, jotka ovat keliakiakorvauksen eteen tehneet töitä, toteaa Keliakialiiton toiminnanjohtaja Niina Puronurmi.

Keliakia on elinikäinen autoimmuunisairaus, jonka ainoa hoitomuoto on ehdottoman tarkka gluteenin ruokavalihoito. Keliakialiiton tekemän hintaselvityksen mukaan gluteenin ruokavalihoito aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia yli 700 euroa vuodessa.

Keliakiaa sairastaville maksettiin ruokavaliokorvausta 23,60 euroa kuukaudessa vuoden 2015 loppuun asti. Tuki lopetettiin osana valtion säästötoimenpiteitä.

Tällä hetkellä yhteiskunta tukee vain keliakiaa sairastavien lasten ruokavalihoitoa. Keliakiaa sairastavat lapset ovat oikeutettuja perusvammaistukeen, joka on 102,85 euroa kuukaudessa. Kun lapsi täyttää 16 vuotta, tuki loppuu.

– Tuen laajentaminen 16–18-vuotiaille keliakiaa sairastaville nuorille on erittäin tärkeä

asia. Keliakiaa sairastavien lasten vanhemmat ovat olleet huolissaan tuen loppumisesta nuorten itsenäistyessä ja muuttaessa omilleen, toteaa Keliakialiiton sosiaaliturvan ja terveydenhuollon asiantuntija Minna Halve.

(Lähde: Gluteeniton)

Wasa Future Festival oli menestys

Vuosittainen festivaali ja Bockin tilat tarjoavat rikligt-ohjelmaa om samhällsbyggande i alla dess entisen samlade en riklig public, 25 seminarier hölls i fullsatta sallar.

Lisäksi kunde intresserade följa seminarierna hemma och uppskattningsvis 2500 personer gjorde detta. Sannolikt saavutti Festivalen utille 2500 kävijää.

– Kävijämäärät ovat lähes kaksinkertaistuneet, mikä on hyvä

määrä ottaen huomioon, että vaativia seminaareja oli, kertoo Wasa Future Festivalin järjestäjä Sture Udd.

Festivaalin tärkeydestä kertoo myös ainakin 3 festivaaleilla vierailtavaa presidenttiehdokasta Pekka Haavisto, Jutta Urpilainen ja Hjallis Harkimo. On erittäin todennäköistä, että joku heistä on seuraava presidenttimme.

”Marssi seitsemään ihmeeseen” Vaasassa torstaina 24.8

Marssi seitsemään ihmeeseen on ennennäkemätön speaktaakkeli, joka yhdistää sotilasmusiikin ja pelimaailman. Esitys nähdään Vaasan Sähkö Arenalla torstaina 24. elokuuta kello 19.00.

Marssi seitsemään ihmeeseen on pelien klassista rakennetta noudattava seikkailu, jossa eritasojen läpäisyssä ovat mukana kuviomarssit ja soittokunnat: osa arvoitusten vartijoina, osa labyrinthimaisina elementteinä. Esityksen lava on jäähallin areenan

kokoinen ja pelimaailman näyttävä visuaalisuus luodaan noin kymmenelle isolle screenille.

Esitykseen sävelletty ja sanoitettu musiikki viimeistelee kokonaisuuden ja katsomossa tuntuu kuin seuraisi pelin etenemistä liivenä. Massiiviset aloitus- ja loppunumerot saavat haukkomaan henkeä, harvoin lavalla on yhtä aikaa 300 esiintyjää. Päärooleissa loistavat upea ääniset Kaisa Lepänen ja Tuuli Paju.

Marssi seitsemään ihmeeseen on Puolustusvoimien valtakunnallinen kiertue, joka vieraillee seitsemällä paikkakunnalla elokuun ja syyskuussa. Esitys on suosittu sikärajä 7 vuotta.

Liput Marssi seitsemään ihmeeseen -esitykseen ovat myynnissä Ticketmasterissa.

Vanha Vaasa päivä 20.8.

Vanha Vaasa -päivä järjestetään seitsemättä kertaa. Kirpputoreja ja kahviloita/ravintoloita ja sisäpihoilla elävää musiikkia

Vanha Vaasa -päivä järjestetään 20. elokuuta klo 11-16 seitsemännen kerran. Tämän päivän sisältö on sekoitus elävää musiikkia, historiaa, kilparataa, ruokaa ja Gamla Vasan upeaa ympäristöä. Pihalla on kirpputoreja ja kahviloita/ravintoloita ja elävää musiikkia. Wasastjerna-museo

paitsi vanha ruotiukko, joka ohimennessä kuiskasi hänelle:

— Älä pelkää, Lehtimaa — täällä on koko Tenholan väki, joka tietää todistaa, että makasit yötä meidän pirtissämmme.

Hänet tuotiin saliin, mutta hänen korvissaan soivat ruotiukon sanat ja hänen veltostuneet elimensä ikään kuin heräsivät, kun hänen täytyi ruveta puolustautumaan. Vankeudessa ei tulevaisuus ollut häntä suuresti surettanut. Hän sai siellä lämmintä, ruokaa, vaatetta ja lepoa — ja muuta ei hän alussa kaivannutkaan. Myöhemmin hän alkoi tuumia tekoaan. Vankilan saarnaaja toi hänelle uskonnon lohdutusta ja anteeksiantamusta, mutta Lehtimaalla oli omat ajatuksensa murhasta. Vaikka hän ehkä sydämessään kaipasi sitä sovitusta, josta pastori oli puhunut, piti hän kiven kovaan kiinni siitä, että hän oli ollut välikappale Jumalan kädessä. Mitään oikeata katumusta hän ei

tuntenut ja oli niin harvasanainen, että pastori huomasi tuomarin kysymysten olevan tässä paremmin paikallaan kuin uskonnon lohdutuksen.

Ruotiukon kuiskaus synnytti hänessä sen hiljaisesti kyteneen toivon, että hän saisi palkinnon ja korvauksen kaikesta, mitä oli kärsinyt. Oikeastaan ei hän ollut koskaan ajatellut mahdolliseksi, että hänet tuomittaisiin, sillä omasta mielestään hän oli ihansyytön. Hänen suuri katkeruutensa oli tukehuttanut kaikki lempeät katumuksen tunteet. Hän ajatteli, viettäessään vankilassa pitkät päivänsä, että Kalle Pihl oikeastaan ei koskaan olisi saanut rangaistustaan, jos ei hän korkeamman tahdon käskystä olisi ruvennut oikeutta jakamaan. Pahin kohta oli Anna Mellilän murha, sillä oikeastaanhan ei Jumalan välikappaleen olisi pitänyt häntä satuttaa. Se oli tapahtunut kuin omaksi puolustukseksi —

ehkä oikeastaan siksi, että hän huutaen lähti pakenemaan ja rukoili, ettei häntä murhattaisi. Hän tunsi itsensä usein syylliseksi tätä tapausta ajatellessaan, ja hämälässä päässään hän olikin aikoon tämän puolen asiasta tunnustaa oikeuden edessä. Se aikomus oli tähän saakka rauhoittanut hänen omaatuntoansa.

Nyt seisoi hän yhtäkkiä tuomarin kasvojen edessä, ajatukset myllersivät sekaisin hänen aivoissaan, joissa ei koskaan ollut liian suurta selvyttä vallinnut, ruotiukko oli virittänyt hänessä uutta toivoa, tässä ei ollut aikaa enempään miettimiseen. Omatunto on merkillinen asia. Ajatustensa sekavassa mylläkässä muistui Lehtimaalle mieleen koko joukko yksityiskohtia, joita hän oli vankilassa miettinyt ja jotka nyt näyttivät kaikki hänelle edullisilta. Ainoa selvä todistus häntä vastaan oli hänen kirjeensä, jonka hän oli unohtanut Uramoon,

mutta ei siinäkään ollut hänen puumerkkiään, ja muuten se oli samanlainen kuin kaikki muutkin kirjeet. Pelastuksen mahdollisuus antoi hänelle voimia, ja kaikki hänen ajatuksensa taikertuivat hukkuvan epätoivolla siihen, että hän oli täyttänyt Jumalan tahtoa. Jos Jumala tahtois, että hän pääsisi vapaaksi, niin oli väärin estää hänen tahtoaan tapahtumasta ennenaikaisilla tunnustuksilla ja siten ryöstää Jumalalta hänen oma valitsemansa välikappale, jonka tekoja ei maallinen oikeus voisi arvostella.

Lehtimaa oli hitaasti astunut keskelle lattiaa ja seisahdunut tuomarin eteen, jolle hän kumarsi kömpelästi mutta samalla melkein itsetietoisesti. Sitten pani hän kahlehditit kätensä ristiin ja jätti Herran huomaan itsensä kaikessa siinä mitä tuleman piti.

JATKUU...

Vanha Vaasa päivä 20.8.

Vanha Vaasa -päivä järjestetään seitsemättä kertaa.

Kirpputoreja ja kahviloita/ravintoloita, sisäpihoilla elävää musiikkia

on avoin kaikille. Pihan museoriittävä tulolähde, kuten ansaittu osta löydät myös kartan alueen palkka tai eläkkeet. Jaetun luotapahtumista. Päivän aikana on mahdollista tutustua myös upeaan Korsholman kirkkoon, jonka ovet ovat vierailijoille avoinna. Tervetuloa!

Vasa-Korsholman oppaat järjestävät historiallista opastusta sunnuntaina eli tänään:

Historiallinen opastettu kierros Vanhan Vaasan läpi klo klo 12.00, 13.00 ja 14.00.

Merirosvot, kuninkaats, pallot ja vankileirit - kaikki mahtuu Vanhan Vaasan pitkään historiaan. klo 14.00 Opastettu kierros musiikilla keskiajalta 1940-luvulle. 6 €/aikuinen.

Lähtö osoitteesta Köpmansgatan 10. (vaasa.fi)

Hyvinvointialue lisää taloudellista osallisuutta sosiaalisen luottoaloitteen kautta

Taloudellisen osallisuuden vahvistamiseksi ja taloudellisten vaikeuksien lievittämiseksi Pohjanmaan hyvinvointiseutu on ottanut käyttöön urauurtavan aloitteen: sosiaalisen luoton. Tämän uudenlaisen konseptin tavoitteena on laajentaa luottoa pienituloisille ja heikossa asemassa oleville henkilöille ja perheille, joilla on haasteita saada perinteistä luottoa esimerkiksi huonojen luottoluo- kusten tai vakuuksien puutteen vuoksi.

Sosiaalinen luotto, vaihtoehtoinen lainanantotapa, toimii pelastusköynnöksenä niille, joilla muuten olisi vaikeuksia saada luottoa perinteisistä lähteistä. Saadakseen tukea hakijoiden on osoitettava johdonmukainen ja

joilla on aktiivinen henkilökohtainen velkajärjestely.

Kiitettävistä tavoitteistaan huolimatta sosiaalisen luoton toteuttaminen kohtaa haasteita, myös taloudellisia rajoituksia. Lisäksi luotonhakijan on täytettävä tietyt ehdot, kuten osoitettava, että tavanomaisen luoton saaminen on heidän mahdollisuuksiensa mukaan mahdollista tai että he voivat säästää vaaditun luottomäärän kohtuullisessa ajassa. Hakijan kyky maksaa laina takaisin on keskeinen näkökohta sekä sen varmistaminen, että luotto ei lisää velkojen epäjärjestystä. Lisäksi yksityisen velkajärjestelyn piirissä olevat henkilöt eivät voi ottaa lisävelkaa ilman velkojan suostumusta.

Pohjanmaan hyvinvointialue on tämän innovatiivisen taloudellisen tuen edelläkävijä, ja sen tavoitteena on kohottaa syrjäytyneitä yksilöitä ja perheitä, murtaa taloudellisen vakauden ja itsenäisyyden esteitä ja edistää viime kädessä osallistavampaa yhteiskuntaa.

LEHDILLÄMME ON ISSN-NUMEROT

Suomen ISSN-keskus on antanut sanomalehdillemme kansainväliset lehtikoodit, niin sanotut ISSN-koodit. Tämä varsin perusteellisen harkinnan jälkeen. Joten nyt olemme virallisesti osa suomalaista sanomalehtimaailmaa. Olemme sanomalehtiä ”oikeasti”

Hoitotakuu

Lääkäriin kahden viikon sisällä 1.9.23 lähtien

Ihmisille on tarjottava perusterveydenhuollossa kiireetöntä hoitoa nykyistä lyhyemmässä ajassa 1.9.2023 alkaen. Avosairaanhoidon odotuksen enimmäisaika lyhenee kolmesta kuukaudesta 14 vuorokauteen, ja suun terveydenhuollon kuudesta kuukaudesta neljään kuukauteen.

Lisäksi potilaan on 1.9. alkaen saatava arvio hoidon tarpeesta ja kiireellisyydestä samana päivänä, kun hän on ollut yhteydessä terveydenhuollon toimintayksikköön. Säännöksen muutos koskee myös perusterveydenhuollon suun terveydenhuoltoa. Yksilöl-

lisessä arvioissa hoidon tarpeesta arvioidaan myös se, tarvitseeko potilas hoitoa nopeammin kuin lain edellyttämässä enimmäisajassa.

Eduskunta hyväksyi hoitotakuuta koskevan lakimuutoksen marraskuussa 2022, ja sosiaali- ja terveysministeriö lähetti hyvinvointialueille ohjeen säännösten toimeenpanosta 14.7.2023. Muutos vaikuttaa hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin järjestämisvastuulla olevan perusterveydenhuollon lisäksi opiskeluterveydenhuoltoon ja vankiterveydenhuoltoon.

Tiukennettu hoitotakuu koskee hoitoa, jossa on kysymys sairastumisesta, vammasta, pitkäaikaisairauden vaikeutumisesta, uusista oireista tai toimintakyvyn alenemasta. (STM)

Lintu-influenssa

Ruokavirasto tarkastaa 400 turkistilaa

Kaikki maamme turkisfarmit on auditoitava. Lintuinfluenssaa on todettu noin kahdessakymmenessä tapauksessa erityisesti Keski-Pohjanmaalla. Tämä iso työ alkaa syyskuussa muun muassa paikallisten eläinlääkärien avustuksella.

Presidentti-vaalit

Presidenttiehdokkaat tähän mennessä

Ehdottaita on jo lukuisasti. Tässä lista tärkeimmistä:

Liike Nyt valitsi puoluekokouksessaan 18. kesäkuuta 2022 puheenjohtajansa, kansanedustaja Hjallis Harkimon presidenttiehdokkaakseen.

Vihreät päätti puoluekokouksessaan 10. kesäkuuta 2023 tukea vaaleissa Pekka Haavistoa, joka pyrkii presidenttiehdokkaaksi valitsijayhdistyksen kautta. Mahdollisesti Pekka Haavisto haluaa tällä tavalla hiukan etäännyä vihreistä vaaliissa, vihreät epäonnistuivat raskaasti viime eduskunta-vaaleissa.

Euroopan komisaari Jutta Ur-

pilainen on kertonut harkitsevansa ehdokkuutta hänen käydessään Vaasassa viikko sitten ja SDP on päättänyt kutsua häntä puolueen ehdokkaaksi marraskuussa.

Sanna Marin kannusti Juttaa tulemaan ehdokkaaksi toissapäivänä.

Kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo kertoi 14. elokuuta 2023, että kokoomuksen presidenttiehdokkaaksi pyydetään Alexander Stubbia, joka sittemmin on tähän suostunut. Aiemmin presidenttiehdokkuutta harkinnut Antti Häkkänen kertoi samana päivänä tukevansa Alexander Stubbin ehdokkuutta. Päätös oli yksimielinen vaikka useat johtavassa asemassa olivat kannattaneet Häkkästä aikaisemmin.

Li Andersson on kertonut harkitsevansa ehdokkuutta. Varmaan ei ihan hyvä idea, koska hänelle annettuja ääniä vähentävät Jutta Urpilaisen mahdollisuuksia päästä toiselle kierrokselle.

Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn ilmoitti halukkuutensa presidenttiehdokkaaksi 21. kesäkuuta 2023. Hän alkoi kerätä kannattajakortteja presidentinvaaleihin valitsijayhdistyksen avulla.

Entinen kansanedustaja Paavo Väyrynen (Keskusta) ilmoitti halukkuutensa presidenttiehdokkaaksi 12. kesäkuuta 2023. Hän alkoi keräämään kannattajakortteja presidentinvaaleihin valitsijayhdistyksen avulla. Väyrynen ilmoitti, ettei voinut kannattaa mahdollista Olli Rehnin (Keskusta) ehdokkuutta. Paavo ei varmaan itsekään muista kuinka monta kertaa hän on ollut ehdokkaana.

Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola ilmoitti 3. elokuuta 2023 tavoittelevansa ehdokkuutta valitsijayhdistyksen avulla.

30.6.2023 Valta kuuluu kansalle -puolueen puoluekokouksessa päätettiin puolueen osallistumisesta vuoden 2024 presidentinvaaleihin. Puolueen puheenjohtaja Ano Turtiainen ei pidä vaaleihin osallistumista täysin varmana, koska Turtiainen uskoo Venäjän miehittävän Suomen ennen vaaleja.

Vasta joulukuussa on lopullinen ehdokasluettelo on valmis. Jos ei ole puolueen ehdokas pitää kerästä 20.000 kannattajakorttia. Jos ehdokkaita on kovin paljon saattaa sattuma hiukan vaikuttaa siihen, ketkä kaksi pääsevät toiselle kierrokselle. Jännittävät vaalit edessä!

Tänään

Google, tekoäly ja journalismi

Googlen tekoälypohjainen haku voi tuhota journalismiteollisuuden

Google on julkistanut uuden tekoälyllä toimivan hakuominaisuuden, jolla voi olla tuhoisa vaikutus journalismiteollisuuteen. Ominaisuus, jota kutsutaan nimellä ”Search Generative Experience” tai SGE, tarjoaisi käyttäjille lyhyen yhteenvedon uutisartikkelista tai muusta sisällöstä linkittämättä koskaan alkuperäiseen lähteeseen.

Tällä voi olla useita kielteisiä seurauksia kustantajille. Ensinnäkin se katkaisisi heidän liikenteensä Googleen, joka on useimpien uutissivustojen ensisijainen liikenteen lähde.

Toiseksi julkaisijoiden olisi vaikeaa kaupallistaa sisältöään, koska käyttäjät eivät todennäköisesti klikkaa alkuperäistä artikkelia, jos he saisivat yhteenvedon Googlestä.

Kolmanneksi Googlen olisi helpompi hallita kerrontaa. Jos Google on ainoa, joka tekee yhteenvedon uutisartikkeleista, sillä on paljon valtaa päättää, mitä tietoa ihmiset näkevät ja mitä eivät.

Google on sanonut, että se aikoo maksaa kustantajille korvauksen SGE:ssä käytetystä

Suomen historiakustannus

Kirja ”Alexandra Theodora Frosterus-Såltin och hennes taylor” on ilmestynyt. Myynissä mm täällä:

- adlibris.fi

- <https://akateeminenwebshop.com/>

sisällöstä, mutta ei ole selvää, kuinka paljon rahaa julkaisijat saavat. Ei myöskään ole selvää, kuinka Google estää SGE:n käytön väärän tiedon levittämiseen.

Jos Google ei puutu näihin huolenaiheisiin, SGE:llä voi olla tuhoisa vaikutus journalistialaan. Se voi johtaa monien uutisorganisaatioiden sulkemiseen ja vaikeuttaa ihmisten saada oikeaa tietoa.

Googlen on aika ottaa askel taaksepäin ja harkita uudelleen SGE-suunnitelmiaan. Yrityksen on löydettävä keino tukea journalismiteollisuutta, ei tuhota sitä.

Sillä välin julkaisijoiden on alettava miettiä, kuinka he voivat sopeutua muuttuvaan maisemaan. Heidän on löydettävä uusia tapoja tavoittaa yleisö ja tuottaa tuloja. Heidän on myös oltava valppaampia tosiasioiden tarkistamisessa ja väärän tiedon leviämisen estämisessä.

Journalismin tulevaisuus on epävarma, mutta yksi asia on varma: Googlen tekoälypohjainen haku on suuri uhka. Julkaisijoiden on toimittava nyt suojellakseen toimialaansa.

Tapahtumat

ATENEUM, Helsinki

ALBERT EDELFFELTIN näytely on avattu ja jatkuu 17.9 asti.

Todella näkemisen arvoinen!
TIKANOJAN TAIDEKOTI
Kaarina Heikinheimon 5+ huonetta näyttely
Tekstiilitaidetta, kuparilangasta tekstiilireliefeihin

Vaasalainen tunnettu tekstiilitaiteilija. Näyttelyssä mittavan kaavan esteettinen kokonaisuus. Näyttely jatkuu 24.9. asti

WASA FUTURE FESTIVAL
7-12.8.23

Tapahtuma on maksuton, ja avoin kaikille.

Wasa Future Festival kokoaa yhteen osaavia ja motivoituneita henkilöitä yritysmaailmasta korkeakouluihin ja paikallis-päättäjistä ministereihin ratkomaan ongelmia ja luomaan ratkaisuja talouden, teknologian ja kulttuurin saralla.

80 puhuja
<https://wasafuturefestival.fi/>

Kansallisgalleria KIASMA, Helsinki

ILMAISPÄIVÄ 8.9.23 KLO 10-20.30

<https://kiasma.fi/>

KOKKOLAN SYYSKAMARI
16-19.8.23

Taiteelliset johtajat:

Antto Tunkkari
Pauli Pappinen

www.kokkolansyyskamari.com

CHRISTINA BAROQUE
1-3.9.23

Kristiinankaupungissa
www.vaasabaroque.fi

Keliakiaviikko 4-10.9.23

Valtakunnallisella keliakiaviikolla syyskuun alussa tapahtuu ympäri Suomen! Vuosittain viikolla 36 järjestettävä keliakiaviikko on järjestömmme vilkain tapahtumaviikko.

Viikon slogan on ”Syksyn satoa gluteenittomasti”.

keliakialiitto.fi/keliakiaviikko.

VAASAN KAUPUNGINORKESTERI

KESÄN KAIHO 7.9.23 klo 19
Vaasan kaupungintalo

LAPUAN URKUFESTIVAALI
7-10.9.23

Taiteellinen johtaja:

urkutaiteilija Jimi Järvinen
www.lapuanurkufestivaali.fi

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

”Nunia ja konnia”, ensi-ilta
9.9.23

Svengaava musikaalikomedia

WASA TEATER

”Vänd om min längtan”
Ensi-ilta 16.9-23

Ann-Luise Bertellin, Thomas Enrothin, Åsa Jinderin, Nils-Petter Ankarblomin uusi pohjoismainen musikaali. Ohja-

us Erik-André Hvidsten.

<https://www.wasateater.fi/>

Minna Canth-seminaari ja miniooppera

”Nainen kuin jäänyt sampanja”

8.10.23 klo 12-15

Vaasab kaupungintalo

Vaasan Naisklubi

VAASA BAROQUE

Syksyn oopperatapaus – Höstens operahändelse!

Joseph Martin Kraus: PROSERPIN

Krausin ooppera Proserpin saa Vaasa Baroquessa Suomen ensi-iltansa kansainvälisen solistikaartin ja Vaasan kaupunginorkesterin esittämänä. Esitykset ovat pe 13.10.2023 ja la 14.10.2023 klo 19.00 Vaasan kaupungintalon juhlasalissa.

<https://vaasabaroque.com/>

”Lautasella”-messut 28-29.10.2023

Keliakialiitto ja Messukeskus järjestävät Lautasella 2023 -messut Helsingissä lauantaista sunnuntaihin 28.–29.10.2023. Messut pidetään samaan aikaan Kirjamessujen ja Viini & Ruoka -tapahtuman kanssa.

Lautasella-messut kokoavat eri erityisruokavaliot saman katon alle Helsingin Messukeskuksessa. Luennot ja tietoisut Lautasella-lavalla antavat vinkkejä hyvää, turvalliseen ja maukkaaseen arkeen.

Gluteeniton elämä -alueella esitellään, maistatetaan ja myydään pelkästään gluteenittomia tuotteita.

keliakialiitto.fi/messut.

TEKNOLOGIA 23

7-9.11.23 Helsingin Messukeskus

Pohjoismaiden johtava teollisuuden teknologiatapahtuma teknologia.messukeskus.com

RUSK

Kamarimusiikkia Pietarsaaressa 21.–25.11.2023

Kuninkaallinen juhla

Kansainvälistä luovuutta vuoden pimeimpään aikaan

<https://ruskfestival.fi/>

Ilmaston muutos

Heinäkuu oli maailmanhistorian lämpimin kuukausi

Heinäkuu 2023 oli maailmanhistorian lämpimin kuukausi NASA:n ja National Oceanic and Atmospheric Administrationin (NOAA) tietojen mukaan. Heinäkuun maapallon keskilämpötila oli 1,67 Fahrenheit-astetta (0,93 celsiusastetta) 1900-luvun keskiarvon yläpuolella, joten se on 45. peräkkäinen keskimääräistä läm-

pimämpi kuukausi.

Ennätysten lämpimin heinäkuu oli aiemmin heinäkuu 2016, joka oli 1,64 Fahrenheit-astetta keskiarvon yläpuolella. Viisi historian lämpimintä heinäkuuta ovat kaikki tapahtuneet vuoden 2015 jälkeen.

Heinäkuun äärimmäinen kuumuus johtui useista tekijöistä, mukaan lukien La Niña, ilmastomalli, joka saa trooppisen Tyynenmeren jäähtymään. La Niña johtaa tyypillisesti lämpimämpiin talviin pohjoisella pallonpuoliskolla ja kylmempiin kesiin eteläisellä pallonpuoliskolla. Tänä vuonna La Niñalla oli kuitenkin päinvastainen vaikutus, mikä johti lämpimämpiin kesiin molemmilla pallonpuoliskoilla.

Heinäkuun lämpimällä säällä oli useita seurauksia, kuten:

Maastopalot lisääntyivät Yhdysvaltojen länsiosissa ja Kanadassa

Jäätiköiden sulaminen Grönlannissa ja Etelämantereella

Nouseva merenpinta

Äärimmäisempiä sääilmiöitä, kuten helleaallot, kuivuus ja tulvat

Maailmanhistorian lämpimin kuukausi on jyrkkä muistutus ilmastonmuutoksen vaaroista. Maailma lämpenee hälyttävää vauhtia, ja seuraukset tuntuvat jo ympäri maailmaa. Meidän on ryhdyttävä toimiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseksi ennen kuin on liian myöhäistä.

Kommentti

Uutiset siitä, että heinäkuu oli maailmanhistorian lämpimin kuukausi, on raitistava muistutus ilmastonmuutoksen todellisuudesta. Todisteet ovat selvät, että planeetta lämpenee, ja seuraukset ovat yhä vakavampia.

Meidän on nyt ryhdyttävä toimiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseksi. Meillä ei ole varaa odottaa enempää. Planeettamme tulevaisuus riippuu siitä.

Mikä talo tämä on?

Viime viikon talo:
Tikanojan taidekoti

PensilSketchApp

Ukraina

Ukrainan presidentin

kansliapäällikkö tapasi Maailman kauppajärjes- tön pääjohtajan

17. elokuuta 2023 - 23.14

Ukrainan presidentin Volodymyr Zelenskyyn ohjeiden mukaisesti Ukrainan presidentin kansliapäällikkö Andriy Yermak tapasi Ukrainassa vierailevan Maailman kauppajärjestön pääjohtajan tohtori Ngozi Okonjo-Iwealan.

Kokouksen pääaiheena oli vapaakaupan suojelu erityisesti Mustanmeren alueella, joka on uhattuna Venäjän aggression vuoksi Ukrainaa vastaan.

Presidentin kansliapäällikkö korosti Venäjän tarkoituksellista Ukrainan liikenne- ja maatalousinfrastruktuurin tuhoamista sekä Ukrainan satamien saartoa, jolla Venäjä häiritsee tavaravirtoja, ennen kaikkea ukrainalaisten maataloustuotteiden toimituksia, sekä elintarviketurvasta.

”Venäjän toimet muodostavat suoran uhan elintarviketurvalle ja loukkaavat kaupan vapautta erityisesti Mustallamerellä”, korosti Andriy Yermak.

Tässä yhteydessä hän ehdotti, että harkitaan mahdollisuutta ottaa Maailman kauppajärjestö mukaan Ukrainan rauhankaavan toisen kohdan ”Food Security” täytäntöönpanoon.

”Henkilökohtaisella auktoriteetillasi ja WTO:n vaikutuksella kansainväliseen kauppaan voi olla tärkeä rooli rauhankaavan elintarviketurvapisteen toteuttamisessa. Kyse ei ole vain kansainvälisen oikeuden ja vapaakaupan palauttamisesta, vaan myös hintojen vakauttamisesta maailmanmarkkinoilla ja maataloustarvikkeiden saatavuus köyhimmille maille, joissa Ukrainan vaikutusvalta on erittäin merkittävä”, viraston päällikkö painotti.

Osapuolet sopivat pyrkivänsä palauttamaan täyden viennin Ukrainasta, vahvistamaan elintarviketurvaa maailmassa erityisesti Grain from Ukraine humanitaarisen aloitteen avulla, lisäämään WTO:n roolia rauhan palauttamisessa Ukrainaan sekä voittamaan köyhyyden ja nälän maailmassa.

Lisenssi: Creative Commons Nimeä-Ei-kauppallinen-Ei johdannaisia 4.0 International. Linkki: www.president.gov.ua

gov.ua

Venäjä

Huoltoasema räjähti

Tämä tapahtui tällä viikolla Dagestanin pääkaupungissa Makhatshkalassa. Huoltoasemalla syttynyt tuli levisi varastoon, jossa oli varastoituna 100 tonnia salpeteria. Ja tämä räjähti, huoltoasema katosi, lähes 40 kuoli ja noin sata loukkaantui. Muuten, juuri salaatti räjähti Beirutissa muutama vuosi sitten ja Oslossa Breivikin vuoden 2011 terroriteon yhteydessä.

Terveys

Donanemabi, uusi tehokas lääke Alzheimerin hoitoon

Alzheimerin tauti on etenevä aivosairaus, joka aiheuttaa muistin heikkenemistä ja kognitiivisten kykyjen heikkenemistä. Alzheimerin tautiin ei ole parannuskeinoja, mutta on olemassa hoitoja, jotka voivat hidastaa taudin etenemistä ja parantaa elämänlaatua.

Uusi donanemabi-niminen lääke on osoittanut lupauksen hidastaa Alzheimerin taudin etenemistä. Donanemabi on monoklonaalinen vasta-aine, joka kohdistuu amyloidiplakkeihin, jotka ovat Alzheimerin tautia sairastavien ihmisten aivoihin kertyviä proteiinimöykyjä. Näillä plakeilla uskotaan olevan rooli Alzheimerin taudin kehittymisessä.

Donanemabin kliinisessä tutkimuksessa varhaisen vaiheen Alzheimerin taudista kärsivillä ihmisillä havaittiin, että lääke hidasti merkittävästi taudin etenemistä. Osallistujat, jotka saivat donanemabia, kokivat vähemmän kognitiivista heikkenemistä, ja heidän kykynsä suorittaa päivittäisiä toimintoja heikkeni hitaammin kuin lumelääkettä saaneilla.

Donanemabilla ei ole sivuvaikutuksia. Donanemabin yleisimmät sivuvaikutukset ovat amyloidiin liittyvät kuvantamishäiriöt

(ARIA), jotka voivat aiheuttaa turvotusta tai verenvuotoa aivoissa. ARIA voi olla vakava, mutta yleensä tilapäinen. Muita donanemabin sivuvaikutuksia ovat infuusioreaktiot, päänsärky ja väsymys.

Donanemabi on lupaava uusi lääke Alzheimerin tautiin. Se on ensimmäinen lääke, joka osoittaa, että se voi merkittävästi hidastaa taudin etenemistä ihmisillä, joilla on alkuvaiheen Alzheimerin tauti. Donanemabi ei paranna Alzheimerin tautia, mutta se voi auttaa sairastuneita elämään pidempään ja parantaa elämänlaatua.

Jos sinulla tai jollakin tutullasi on Alzheimerin tauti, keskustele lääkärisi kanssa siitä, voiko donanemabi olla hyvä hoitovaihtoehto. Lääke ei kuitenkaan ole vielä markkinoilla.

”Tämä tulos viittaa siihen, että tämä lääkeluokka on todella hyvä hidastamaan Alzheimerin tautia. Toivon todella, että meillä on pian myös kliininen käyttö maassamme.” Henrik Zetterberg, Göteborgin yliopiston professori, joka antoi lausunnon Alzheimerin säätiölle Ruotsissa.

136 kysymystä keliakias- ta

Suomessa tätä tautia sairastaa

noin 2 % väestöstä, mutta enemmän kuin joka toinen ei tiedä siitä. Lisäksi luultavasti yhtä monella ihmisellä on erilainen gluteeni-intoleranssi, jolla on samat oireet kuin keliakiassa. Tästä syystä on niin tärkeää levittää tietoa taudista ja sen hoidosta.

Tämä kirja, 136 kysymystä ja vastausta keliakiasta, julkaistaan useissa osioissa lehdessämme muutaman viikon jana. Sivut 9-12

Musiikki

Korsholman Musiikki- juhlat

Ooppera Teuvalla 2024

Kaksikielinen TOVE TEUVALA -ooppera esitetään kesällä 2024 neljä kertaa. Ohjaaja, solistit sekä orkesteri ja kapellimestari julkaistaan alkukesällä 2023. Hankeen käynnistämisen ovat mahdollistaneet ankkurirahoittajat Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahasto, Konstsamfundet, Teuvan Kalevalaiset ja Teuvalaisen Kulttuurin Tuki.

Tulossa on puhutteleva ja valoa tuova teos, joka yhdistää Toven ja Teuvan, yksilön ja yhteisön sekä liikkuu monilla tasoilla kiinnittäen huomiota kauneuteen ja toivoon ympäröivän maailman kipukohtien keskellä ja Korsholman musiikkifestivaali on tuottaja.

Viikon kuva

Äidin valvova silmä

Ooppera

Kansallisoopperan ja -baletin kausi 2023–2024 tarjoilee harvinaisuuksia, kesto-suosikkeja ja juhlahumua

Giuseppe Verdin Requiem soi syksyllä kahdesti, elokuussa vierailulla Hamina Bastionissa ja lokakuussa päänäytämöllä tanssiteoksena. Joulusaapuu balettiin kera uutuden, kun ensi-illassa on teattereista tuttu Saiturin joulu. Kevään oopperakauden avaa ensi kertaa Kansallisoopperassa nähtävä Karmeliittasaret, joka saa seurakseen harvoin esitetyn Simon Boccanegan. Baletin kevätuutuudet tarjoavat tanssia Draculan tahtiin ja Igor Stravinskyn vaikuttavimmat teokset tuoreina koreografioina. Ring-saaga huipentuu Jumalten tuohon.

Kansallisoopperan taiteellisenä johtajana elokuussa aloittava Thomas de Mallet Burgess tiivistää ajatuksensa uuden edessä seuraavasti: ”Uskon, että ooppera voi tarjota käänteentekeviä, ajatuksia herättäviä kokemuksia, jotka puhuttelevat meitä tässä ja nyt.”

Syksyn ensimmäinen ensi-ilta 20.10. on klassisen musiikin järkäle, Giuseppe Verdin Messa da Requiem. Baletin ja oopperan yhteistuotannossa tanssijat tulkitsevat ohjaaja-koreografi Christian Spuckin soolo- ja duettonumeroita sekä suuria ryhmäkohtauksia. Sielunmessussa lau-

lavat Kansallisoopperan solistit, ja suuressa kuorossa kuullaan talon laulajien lisäksi Helsingin filharmonista kuoroa. Teoksen johtavat Kansallisoopperan ylikapellimestari Hannu Lintu ja Dima Slobodeniuk.

Baletin syksyn toinen ensi-ilta on joulunajan uutuuksia, jonka tarina hyvyydestä ja oikeudenmukaisuudesta on valloittanut teatterilavoja jo yli 150 vuotta. Charles Dickensin Saiturin joulu nähdään nyt 1800-luvun Lontooseen sijoittuvana koskettavana balettina. Teos saa maailmanensi-iltansa Kansallisbaletissa 1.12. Teoksen brittiläisessä työryhmässä ovat mm. Kansallisbaletille aiemmin Tuhkimon toteuttanut koreografi David Bintley sekä teokseen uuden musiikin säveltänyt Sally Beamish. Orkesteria johtaa Paul Murphy. (Oopperabaletti.fi)

Internet

Mikä AI on paras?

On monia arvosteluja, joissa ChatGPT:tä, Bardia ja Bingiä verrataan toisiinsa.

Useimmissa arvosteluisissa ChatGPT:n Pro-versio on voittaja.

Tässä on johtopäätös yhdestä näistä arvosteluista:

Imad Kahn Cnetissä on yrittänyt selvittää, mikä tekoäly on paras, pitkässä artikkelissa. Tässä on hänen johtopäätöksensä:

”Tällä hetkellä ChatGPT – maksullinen versio – on paras chatbot tällä hetkellä. Se antaa

Siilojen purkaminen Siiloliven kautta

Vaasan betonisiilot rakennettiin vuosina 1958–63. Niiden läheisyydessä toimi mylly, jonka toiminta sitten lopetettiin vuonna 1992. Sen jälkeen siilot eivät ole olleet käytössä. Parikymmentä vuotta sitten suunniteltiin opiskelija-asuntoja siiloihin. Mainio idea, mutta esteenä oli betonirakenteiden sienikasvustot. Nyt siilojen purkaminen on aloitettu, huhtikuun lopussa tänä vuonna. Webkameran avulla voidaan seurata miten purkaminen edistyy.

Tämä kuva on otettu 7.8.2023. webkamera löytyy täältä: <https://www.vaasa.fi/siilolive/>

monisanaisia vastauksia, jotka tuntuvat inhimillisemmiltä kuin Bingin ja erityisesti Bardin. Mutta nämä ovat jatkuvasti kehittyviä tuotteita. Kuten Google, Microsoft ja OpenAI syöttää tekoälyilleen enemmän dataa ja jatkaa säätämistä, meidän pitäisi nähdä parannuksia.

Googella on eniten hyötyä siirtyessään LaMDA:sta PaLM:iin – nykyinen Bardin iteraatio ei yksinkertaisesti katkaise sitä. Päivitämme tämän oppaan sitä mukaa, kun uutta kehitystä tulee.

Pysy siihen asti ChatGPT:sä.”

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa.

Ilmoitushinta on 6 €/palsta-millimetri. Vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea = 140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm = 400 €. Toistuvat ilmoitukset = 30 % alennus. Lähetä ilmoitukset osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com

jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen.

Huumoria

Avioeron jälkeen

Rouva: — Sinä saat pitää lasta luonasi puolet ajasta
Herra: — Erinomaista!
Rouva: — Nimittäin kaikki yöt.

Lukijoilta

Otamme erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa. Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen: waasanpaivalehti@gmail.com

Ensi viikolla: Ihana Taiteiden yö!

Waasan Päivälehti

waasanpaivalehti@gmail.com

Terveysliite

Kysymyksiä ja vastauksia keliakiasta Osa 7

Vuoden gluteenittoman ruokavalion jälkeen minulla on edelleen vatsavaivoja ja ripulia. Keliakian veri-arvot ovat todennäköisesti parantuneet. Mitä tehdä?

Tämä on tärkeä ja samalla vaikea kysymys.

Ensimmäinen askel: Pyydä ravitsemusterapeuttia käymään ruokavalio uudelleen läpi.

Toinen parannuskeino: Kokeile vaihtaa laktoosittomaan maitoon. Voit vapaasti tehdä kotitestin laktoosi-intoleranssista.

Kolmas toimenpide: Jos oireet jatkuvat, on harkittava, voiko taustalla olla jokin muu sairaus. Ärtynyt suoli on yleinen sairaus, ja sinulla voi olla tämä yhdessä keliakian kanssa. Onko olemassa hälyttäviä oireita, kuten verta ulosteessa? Joskus on harkittava paksusuolen endoskopista tutkimusta, kolonoskopiaa, koska keliakiaa sairastavilla voi olla niin sanottu mikroskooppinen paksusuolentulehdus, paksusuolen tulehdus, joka voidaan havaita vain paksusuolen mikroskooppisella tutkimuksella.

Neljäs toimenpide: Jos oireet jatkuvat yhtä vakavina, tämä on ongelma, joka on tutkittava erikoissairaanhoidon toimesta. Pyydä lähete.

Voiko keliakiasta sairastavasta tulla leipuri?

Ei, sitä ammattiuraa pitäisi luultavasti välttää. Leipomossa se on pölyistä, eikä sitä voida välttää, että pöly joutuu suuhusi ja nielee sitä.

Mutta jos haluat silti leipuriksi, voit perustaa leipomon, joka leipoo vain gluteenitonta leipää. Se voi maksaa itsensä takaisin, markkinat kasvavat!

Verenpainelääkkeeni pakkausselosteen vehnätärkkelystä. Onko tämä vaarallista, koska minulla on keliakia?

*sisältää
mukaan*

Ei. Monet lääkkeet sisältävät laktoosia tai vetytärkkelystä sideaineena. Määrät ovat äärettömän pieniä ja hydrattu tärkkelys on myös gluteenitonta. Joten verenpainelääkkeesi on todennäköisesti ongelmaton.

Pitäisikö sinun liittyä keliakiayhdistyksen jäseneksi, kun saat tämän diagnoosin?

Kyllä ehdottomasti.

Tämä on sairaus, jonka todellinen hoito on tieto. Tietoa tarvitaan tiukan gluteenittoman ruokavalion ylläpitämiseen.

Ja välitä tietoa, se on keliakiayhdistysten tärkein tehtävä.

Ruotsin keliakialiitto on perustettu vuonna 1975. Sillä on useita paikallisia yhdistyksiä eri puolilla Ruotsia. Muutama vuosi sitten yhdistyksellä oli 23 000 jäsentä, määrä on varmasti kasvanut sen jälkeen. Vieraile heidän verkkosivuillaan osoitteessa <https://www.celiaki.se/>.

Suomen Keliakialiitto, Suomen Keliakialiitto, perustettiin vuotta myöhemmin, vuonna 1976. Tämä yhdistys ja noin kolmekymmentä paikallisyhdistystä tekevät arvokasta työtä kaikkien keliakikkojen hyväksi, minkä ansiosta Suomi on luultavasti maailman paras keliakiamaa. Vasanejdenin keliakiayhdistys toimii ruotsiksi ja yhdistys on julkaissut jonkin verran ruotsinkielistä tiedotusmateriaalia. Mutta suurin osa tiedoista on todennäköisesti suomeksi.

Aktiivisia keliakiajärjestöjä on monissa maissa, ja ne ovat kaikki verkossa.

Tietojen puute on siis epätodennäköistä! Liity kuitenkin jonkin yhdistyksen jäseneksi! Jäsenkokouksissa tapaavat ”kavereita”, jotka voivat antaa paljon neuvoja ja vinkkejä. Missä kaupassa on paras valikoima gluteenittomia tuotteita? Mistä näitä saa edullisimmin ostaa? Ja niin edelleen.

Mistä löydän lähimmän keliakiayhdistyksen?

Paras tietolähde on luultavasti keliakiayhdistykset. Sellaisia löytyy kaikista Pohjoismaista ja he tekevät ansiokasta työtä. Useat heistä julkaisevat arvokasta tietoa sisältäviä lehtiä.

Keliakiajärjestöt Pohjoismaissa ja Virossa:

SUOMI: Suomen keliakialiitto (Suomen Keliakialiitto). <https://www.keliakialiitto.fi/>.

RUOTSI: Ruotsin keliakialiitto. <https://www.celiaki.se/>

NORJA: Norjan keliakialiitto. <https://ncf.no/>

TANSKA: Dansk cøliakiforening. <https://coeliaki.dk/>

ISLANTI; Seliak & glútenóxlssamokt Íslands. <https://www.facebook.com/glutensamtok/>, <https://gluten.is/>

VIRO: Eesti Tsöliaakia Selts. <https://tsoliaakia.ee/>

Mistä saan lisätietoa gluteenittomasta ruokavaliosta?

Diagnoosin tehnyt lääkäri varmaan antoi jotain tietoa. Mutta aika ei ole kovin lyhyt,

Joten ensimmäinen tärkeä pysähdys on luultavasti ravitsemusterapeutin aika. Varaa riittävästi aikaa! Ja tuokaa myös perheenjäseniä, ainakin perheen ruuanlaitosta vastaava henkilö. Esimerkiksi vaimo, aviomies, sulhanen, morsian, äiti, isä. Voit vapaasti

lukea verkossa niin paljon kuin voit ennen kuin tapaavat ravitsemusterapeutin, ja kirjoita ylös kysymykset, joista haluat lisätietoja.

Liity sitten keliakiayhdistyksen jäseneksi mahdollisimman pian. Monet keliakiayhdistykset ovat valinneet mentorit, jotka ovat taitavia kertomaan sinulle uudesta elämäntyylistäsi. Ja vieraila joissakin yhdistysten järjestämissä jäseniloissa. Siellä tapaavat muita, joilla on sama sairaus. ja he voivat antaa paljon hyviä neuvoja. Ja anna reseptejä herkullisiin gluteenittomiin ruokiin.

Keliakiayhdistykset julkaisevat aikakauslehtiä tästä taudista. Jäsenet voivat yleensä lukea derssaa verkossa. Lue ne ja tiedät paljon kaikesta keliakiasta saatavilla olevasta uudesta tiedosta.

Koska tämä sairaus esiintyy suvussa, voi käydä niin, että sinulla on sama sairaus. Kysy, voitko käydä hänen luonaan. Käy läpi kaikki mitä hänellä on ruokakomerossaan ja mitä tuotteita hän suosittelee.

Ja kun olet saanut kaiken tämän tiedon perheeltä, ystäviltä ja yhdistyksen jäseniltä, muista vastata tähän, kun seuraava uusi jäsen tulee yhdistykseen, nouse seisomaan ja kerro hänelle kaikki mitä tiedät.

Onko tulevaisuudessa muita hoitomenetelmiä kuin gluteeniton ruokavalio?

Emme tiedä mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mutta yksi asia on varma: kehitys ei lopu nyt.

Kymmenessä vuodessa se on saattanut onnistua valmistamaan geneettisesti muokattua vehnää, jonka gluteenimolekyylin haitallinen osa on eliminoitu.

10 vuoden kuluttua saattaa olla olemassa rokote, joka voi vähentää keliakian riskiä lapsilla, joilla on tämän taudin geneettisiä sairauksia,

Ja 10 vuoden kuluttua saattaa olla muitakin lääkkeitä, jotka voivat lievittää gluteenin haitallisia vaikutuksia.

Elämme mielenkiintoisia aikoja, kehitys kaikilla alueilla on nopeaa.

Mutta lähitulevaisuudessa gluteeniton ruokavalio on todennäköisesti voimassa.

Onko helppoa olla ”gluteeniton”.

Ei se ole.

Meidän on varmaan sanottava tämä rehellisyyden nimissä. Koska se vaatii paljon vaivaa ja vain joka päivä.

Mutta kyllä se onnistuu! Se ei ole hirveän vaikeaa! Jokainen voi hoitaa sen”

Ja se vain helpotti! Gluteenittomien tuotteiden valikoima on paljon laajempi kuin pari vuosikymmentä sitten!

Ja joka päivä voit kävellä ympäriinsä ja olla iloinen, ettei keliakiaa vakavampaa sairautta löytynyt!

Photo Supplement

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua
Bykyrkan i Tiistenjoki, Lappo
The Village Church in Tiistenjoki,
Lapua
Церква села Тістенйокі, Лапуа

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua

Kaunis kyläkirkko on etupäässä rakennettu talkoo-voimin ja kirkko valmistui 1953, kauniille Topparinmäelle Lapuan joen vieressä. Alttaritaulu on Kaarlo Lamminheimon maalaama ja sen aiheena on ”Tulkaa minun tyköni kaikki työtätekevät ja raskautetut, minä annan Teille levon”. Urut ovat Laatokan Karjalassa (teksti korjattu) ja nyt Venäjän alueella sijaitsevan Impilahden kirkosta. Myös toinen kirkonkelloista in Impilahdesta. Nämä kuvat on otettu jokunen viikko sitten.

Tiistenjoki bykyrka, Lappo

Den vackra bykyrkan är huvudsakligen byggd på frivillig väg (”talko” på finska) och kyrkan stod färdig 1953, på den vackra Topparinmäki intill Lappo å. Altartavlan är målad av Kaarlo Lamminheimo och dess ämne är ”Kom till mig alla som arbetar och är belastade, jag ska ge er vila”. Orgeln kommer från Impilahti-kyrkan, som fanns i Karelen och nu i Ryssland. Också en av kyrkklockorna är från Impilahti. Dessa bilder togs för någon vecka sedan.

Tiistenjoki village church, Lapua

The beautiful village church is mainly built voluntarily (”talko” in Finnish) and the church was completed in 1953, on the beautiful Topparinmäki next to the Lappo river. The altarpiece is painted by Kaarlo Lamminheimo and its subject is ”Come to me all who labor and are burdened , I will give you rest”. The organ comes from the Impilahti Church, which was on in Karelia and now in Russia. Also one of the church bells is from Impilahti. These photos were taken a couple of weeks ago. .

In Ukrainian:

Церква села Тістенйокі, Лапуа

Красива сільська церква в основному побудована добровільно (”talko” по-фінськи), і церква була завершена в 1953 році, на прекрасному Топпаринмякі біля річки Лаппо. Вівтарний образ намалював Каарло Ламмінгеймо, а його тема: «Прийдіть до мене всі працючі та обтяжені, я вас заспокоюю». Орган походить з церкви Імпілахті, яка була в Карелії, нині в Росії. Також один із церковних дзвонів з Імпілахті. Ці фотографії були зроблені пару тижнів тому.

Tiistenjoen vanha kirkko, joka tuhoutui tulipalossa.
Den gamla kyrkan dom förstördes i en brand.
The old church, destroyed in a fire

